

Жовтень, 2023 р.
№№ 19-20 (714-715)

Видається з березня 1993 року

МАЙБУТТЯ

Газета освітян Хмельниччини

наближаємо перемогу

Енергійна «Мрія»

Перший заступник голови обласної ради Володимир Гончарук зустрівся з учасниками волонтерського загону «Мрія» – школярами Чепелівської гімназії імені Петра Шемчука, що на Красилівщині.

Координує роботу загону Тетяна Тустановська – учителька математики. У складі загону трудяться і дорослі односельці, й діти, які у силу можливостей працюють задля допомоги нашим захисникам.

Тетяна Володимирівна розповіла, що волонтерська робота «Мрії» стартувала задовго до повномасштабного вторгнення росії в Україну, ще у 2014 році. Найактивніше, звісно, діти проявили себе з початком повномасштабної війни – плели маскувальні сітки, збирали теплі речі, засоби гігієни, продукти харчування та готували їжу для ЗСУ.

Наразі загін активно втілює два проекти «Павутинки життя» – плете маскувальні сітки для збереження життя захисників та військової техніки, а також виготовляє окопні свічки, аби зігрівати військових теплом своїх сердець. Руками вихованців «Мрії» виготовлено 300 сіток різних розмірів та понад дві тисячі окопних свічок.

Юні волонтери презентували першому заступнику голови обласної ради ювілейну 300-ту маскувальну сітку, яку посадовець того ж дня передав військовим на передову.

Для придбання матеріалів для сіток та парафіну на виготовлення свічок у Чепелівській гімназії проводять волонтерські учнівські акції, підсобляють і підприємці. Допомогу в придбанні матеріалів надають колектив Хмельницького комунального підприємства «Електротранс» та волонтерська група «ФОР «Красилів».

Володимир Гончарук подякував школярам за волонтерство і патріотизм. За активну волонтерську діяльність, наполегливість, успіхи у навчально-виховному процесі, вагомий внесок у наближення перемоги посадовець вручив Подяки обласної ради Руслані Ашурковій, Богдану Ашуркову та Євгенію Зайченку.

Об'єднані спільною справою

Волонтери різного віку зібралися у Хмельницькому Палаці творчості дітей та юнацтва на спільну зустріч, де кожен міг поділитися своїми здобутками та розповісти, що саме спонукало займатися активною діяльністю. Хтось волонтерить від 2014 року, хтось долучився до цієї корисної справи згодом. Наймолодший – Поліні Роговій з Харкова – 9 років. Найстарша – Валентина Коляденко, якій ось-ось

буде 80, разом з ветеранами допомагає бійцям військового мобільного госпіталю.

44 юним волонтерам вручили відзнаки і подарунки за їхню діяльність. Це учні й учениці закладів загальної середньої освіти. Відзначення відбулося відповідно до Програми сприяння розвитку волонтерства на території громади на 2023-2027 роки.

Ініціатива, що надихає

ГО «Українська Волонтерська Служба» спільно з ГО «Рух Олександра Педана «JuniorS» за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Міністерства освіти і науки та Міністерства молоді та спорту ініціювала новий проект.

«Шкільний урок волонтерства» — ініціатива, що покликана надихнути підлітків займатися волонтерством. У школах організовуватимуть заняття, на яких досвідчені активісти і вчителі розкажуть, як маленькими кроками досягти значних результатів та поділяться інструментами, що допоможуть школярам поповнити волонтерські лави.

Із початку 2022 року понад 43% опитаних школярів уже долучилися до активної до-

помоги. 90% підлітків хочуть бути корисними для України, зокрема і як волонтери.

Як організувати заняття у своїй школі? Кожен учитель зможе провести урок волонтерства у своєму закладі освіти. Організатори нададуть усі необхідні ресурси: посібник для вчителя, план уроку, презентацію та роздаткові матеріали для вправ.

План заняття можна коригувати під умови класу або аудиторії, а сам урок можна провести в онлайн- або офлайн-режимі. Серед тих, хто проведе урок, розіграють подарунки від партнерів.

Щоб узяти участь у проекті, необхідно залишити заявку на сайті.

Крім того, школи можуть запросити до себе одного з професійних

тренерів від УВС. Також «Шкільні уроки волонтерства» проводитимуть відомі громадські активісти та волонтери.

Проект триватиме до червня 2024 року й охопить всю Україну —

приєднатися зможуть як обласні, так і регіональні школи. А для підлітків, які вимушено покинули домівки й перебувають за кордоном, також заплановані онлайн-уроки.

стратегія

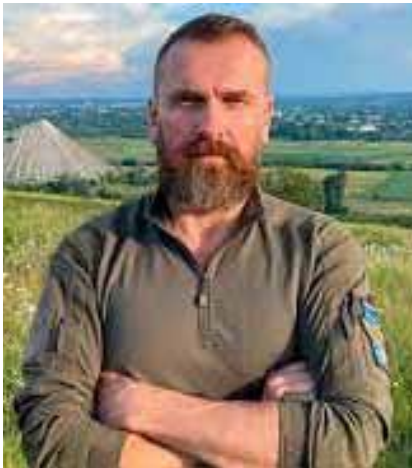
Освіта у 2030 році

Більш як 1700 експертів долучилися до формування основних освітніх пріоритетів: якісного і безпечного навчання у країні, яка має перемогти.

Міністерство освіти і науки ще наприкінці червня запросило громадськість до роботи над стратегією трансформації галузі. Міністр Оксен Лісовий у соціальній мережі при цьому зауважив: «Ключовий запит – людина у центрі уваги. Усі зміни – для людей і про людей. Ставка на технології та інновації, щоб українці мали найкращі можливості, а держава – потужний людський капітал».

Упродовж останнього часу на кількох освітніх подіях Оксен Лісовий акцентував на необхідності відійти врешті-решт від радянського спадку в освітній сфері, видалити метастази ідеологічних нашарувань і запропонувати учасникам навчального процесу цікаві заняття, які б не відштовхували від процесу навчання, а навпаки – захочували до нього.

«Повне переосмислення радянських шкільних просторів – одне із завдань трансформації системи освіти. Сучасне освітнє середовище позитивно впливає на всіх учасників освітнього процесу, особливо на дітей, які стають більш упевненими у собі, допитливими та відкритими. Сьогодні маємо в Україні понад три сотні зруйнованих та понад три тисячі пошкоджених шкіл. І виклик, який стоїть перед нами, – відбудувати їх у новій якості», – каже **міністр освіти і науки України Оксен Лісовий**.

Освіта готує людину до завтрашнього дня, тож уже сьогодні треба формувати свідомих громадян, які будуть відбудовувати країну після нашої перемоги. Для реалізації таких планів МОН формує Національну стратегію освіти і науки, в обговоренні якої взяли участь понад 1700 експертів. Було окреслено понад 6 тисяч проблем; як їх розв'язати – прозвучало 11 тисяч пропозицій. Найближчим часом документ обіцяють оформити остаточно.

За напрямом «Середня освіта» до обговорення долучилися 185 експертів, коментує **Роман Шиян, заступник директорки Команди підтримки реформ МОН**. І конкретизує: «Ми уважно проаналізували понад 650 відповідей експертів, кожна з яких містила щонайменше чотири детально викладені проблеми.

Наступним, не менш відповідальним кроком було узагальнення майже 1,5 тисячі пропозицій експертів і проведення сесій у Zoom-форматі. За участі заступника міністра Андрія Сташківа відбулися онлайн-обговорення, які стосувалися інфраструктури та мережі, змісту середньої освіти та кадрового потенціалу. Жваві дискусії допомогли експертам віднайти оптимальні варіанти рішень, а деякі пропозиції – відхилили. За кілька днів ми отримали 92 заповнені форми з оцінкою ефективності кожного із запропонованих рішень, а також конструктивні коментарі-пропозиції. Зведені та верифіковані таким чином матеріали ми подали до МОН для формування рекомендацій робочої групи експертів напряму «Середня освіта» до Національної стратегії освіти і науки – 2030».

На заклик міністерства долучилися до формування стратегії відгукнувся **Геннадій Русанов, представник Польського фонду міжнародної солідарності, експерт з питань**

професійної освіти. «Пропозиції стосувались в основному підвищення рівня автономії закладів профосвіти (зокрема, введення інституту Наглядних рад, які б складались переважно з представників бізнесу та мали повноваження визначати стратегію закладу, напрями підготовки тощо), а також запровадження механізмів моніторингу ринку праці щодо того, спеціалістів яких професій і як готувати», – коментує експерт.

Загалом, пропозиції про зміст професійної освіти надав 61 учасник; natomiast про фінансування турбувалося 7, про мережу та інфраструктуру – 16, менеджмент та управління – 46, кадрове забезпечення – 56 учасників. За цими 5-ма напрямами було опрацьовано 930 проблем. Сесії проводили з 14 по 29 серпня, долучилися до них майже 140 громадських експертів. Далі коло пропозицій звужилося до понад 90 і процес триває досі.

«Зараз Україна набуває унікального досвіду, якого не має жодна інша країна: ми знаємо, як технологічно вести бойові дії, як працюють дрони, як ефективно надавати медичну допомогу, а наші електронні сервіси переймають багато країн світу, – констатує Оксен Лісовий. – Тому на нас чекають інноваційні методики навчання, використання цифрових технологій, підтримка підприємницького мислення і розвиток мовних навичок. Усе це – задля розширення можливостей для навчання та розвитку і для дошкільнят, і для школярів, і для профтехівців, і для студентів», – запевняє профільний міністр.

Освіта у 2030 році

Над підготовкою стратегії працював **Іван Кульчицький, керівник ГО «Агенція Європейських інновацій»**, яка, зокрема, реалізувала проєкт «Підвищення поінформованості українських організацій про можливості участі у дослідницьких та інноваційних програмах ЄС». «Якщо коротко, то мої власні пропозиції стосувалися того, щоб узяти за основу Процедури Рамкових програм ЄС (Горизонт 2020 та Горизонт Європа) і сформувати такий собі український інноваційний горизонт», – каже співрозмовник.

«У нас давно говорять про реформування науково-технологічної системи. Можемо взяти 2016 рік за початок відліку, коли Україна отримала результати аудиту від Єврокомісії. Два з семи пунктів там такі: наука в Україні повинна забезпечувати переваги та вигоди для суспільства й економіки, а ще – установи, принципи фінансування та процедури функціонування у науково-технологічному та інноваційному секторі потребують докорінної інституціональної перебудови. Однак всі рішення в Україні мали половинчастий характер. Хоча є й позитивні приклади: як-от запуск НФД (Національного фонду досліджень). Але загалом система науки та інновацій не була реформована і відповідно на рівні уже нової когорти влади після 2019 року почали звучати голоси про кардинальні зміни. Тверезі та розумні люди застерегли, щоправда: так можна зруйнувати те, що працює, а не створити нове».

Чи потрібна нова стратегія у сфері освіти і науки? На це запитання Іван Кульчицький відповідає: «Тут можна дискувати, оскільки насамперед потрібен стратегічний план на наступні 3-5 років. Нам узагалі треба перейти на європейські часові тер-

міни стратегічного планування. Але загалом сенс у стратегії до 2030 року, напевно, є».

Вже завершився етап напрацювання рекомендацій до Стратегії з експертами. «Планується до кінця року затвердити документ – це досить тривалий процес, проте ми хочемо зробити все максимально якісно (адже йдеться про стратегію розвитку освіти і науки на роки вперед у постійно змінних умовах, під час війни) і водночас в оптимальні строки, – коментує **перший заступник міністра освіти і науки Євген Кудрявець**.

Для нас важливо мати єдиний рамковий документ з конкретними цілями та способом їх досягнення, який буде узгоджений із суспільною думкою, експертними баченнями та цілями України. Це наш пріоритет і це досить кропітка робота, де ми збираємо дані, вивчаємо проблеми, спілкуємося з сотнями експертів у конкретних питаннях».

Євген Кудрявець пояснює, чому важливо напрацювати офіційний документ. «Є реформи, для яких потрібен довгий час реалізації. До прикладу, зараз команда МОН працює разом з попередніми міністрами освіти – Лілією Гриневич та Анною Новосад, ми продовжуємо реформи, які вони розпочали, зокрема реформу НУШ, – розповідає посадовець. – Стратегія має стати дорогоказом і керівництвом до дій, незалежно від змін складу уряду».

Після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році робоча група з питань освіти і науки при Національній раді з відновлення України від наслідків війни розробила розділ «Освіта і наука» до проєкту Плану відновлення України. Його цілі та завдання покладені в основу оперативного плану МОН на 2023 рік.

«Наразі, враховуючи уроки війни, настав час переглянути положення стратегічних документів, які формувалися ще у мирний час, проаналізувати актуальні проблеми у сферах освіти і науки, щоб закласти пріоритети й цілі розвитку на середньо- та довгострокову перспективу, зважаючи на теперішні реалії, – коментує Євген Кудрявець. – У перспективі стратегічні цілі та завдання цього документа стануть основою для середньострокового та оперативного планування завдань і заходів (зокрема, під час євроінтеграційних процесів)».

Посадовець підкреслює, що стратегія важлива також у контексті взаємодії з нашими партнерами, які долучаються до допомоги освіті і науці України зараз. Так вони бачитимуть, на якому етапі та де можна долучитися до підтримки, як ми далі будемо рухатися та яку мету глобально вони підтримують.

Валентина САМЧЕНКО.

безпека

Сучасні укриття

Завдяки благодійному фонду Андрія Богданця «Допоможемо разом» та за фінансової підтримки міжнародного партнера Freedom Holding Corp у двох школах Хмельницького обладнали сучасні укриття.

– Зі звичайних підвалів ми зробили комфортні укриття – з меблями, м'якими іграшками, дитячими килимками, кріслами-мішками та проекторами. Не використали жодної бюджетної гривні, а знайшли грантові кошти та показали, як можна допомогти українським дітям, – розповів народний депутат, засновник БФ «Допоможемо разом» та проекту Freedom Space Андрій Богданець.

Freedom Space – це ремонт та будівництво сучасних комфортних і безпечних укриттів у навчальних закладах по всій Україні. Наразі реалізація проекту передбачає облаштування понад 30 укриттів. Два з них з'явилися у Хмельницькому. В одному з них проходять навчання 100 діточок з вадами слуху.

Діти розповідають, наскільки сильно переживали повітряні тривоги, наскільки емоційно важко для них це було. Тому ми робимо все, щоб вони навчалися у психологічно ком-

фортному та безпечному просторі, – наголошує засновник проекту Freedom Space.

– Дякую усім благодійникам, які долучилися та реалізували цей надзвичайний

проект. Діткам все сподобалося, вони із задоволенням намалювали та подарували нам свої роботи. На одному з них напис «Україна переможе». І ми віримо у перемогу, після якої ці укриття стануть новим освітнім простором. Простором, у якому діти зможуть вільно розвиватися, творити і проводити час із задоволенням, – сказав народний депутат Микола Стефанчук, який взяв участь у відкритті бомбосховищ.

«До ремонту це були непристосовані для навчання підвальні приміщення, де можна було лише перечекати повітряну тривогу. Тепер це повністю адаптовані повноцінні укриття, облаштовані за всіма безпековими нормативами ДСНС», – зазначив ще один народний депутат Юрій Заславський.

Народні обранці висловили вдячність міжнародним партнерам за фінансову підтримку. А також заповнили, що робота над пошуком фінансових донорів триватиме для подальшого облаштування сучасних укриттів у школах по всій країні.

Побачити, почути, зрозуміти

Для вихованців Кам'янець-Подільського навчально-реабілітаційного центру Хмельницької обласної ради відкрили інклюзивний клас безпеки. На урочистості за-

вітав заступник начальника обласної військової адміністрації Володимир Юр'єв.

«Спільними зусиллями ДСНС України та Міністерства освіти і науки України

продовжуємо впроваджувати на теренах області великий проект, який несе в собі усі можливі фактори й зусилля для того, щоб наші діти мали можливість отримати навички першої, критично важливої функції – дбати про своє життя та безпеку. Сьогодні для діток навчального закладу відкриваємо черговий клас безпеки в області», – сказав посадовець, звертаючись до присутніх.

Заступник начальника ОВА наголосив, що в умовах війни вкрай важливо реалізовувати такі проекти, адже зараз на сході країни ведуться бойові дії, і безумовно, ми маємо дбати про те, аби наші діти та суспільство були добре обізнані й підготовлені для порятунку життя в критичній ситуації. Він висловив

переконання, що маленькі вихованці закладу оцінять важливість класу безпеки та інформацію, яку вони отримують у ньому.

Клас безпеки обладнаний усіма необхідними навчальними засобами з урахуванням специфіки викладання інформації про безпечне життя для діток з особливими освітніми потребами. Навчальний процес буде максимально враховувати потреби безбар'єрної освіти, зокрема дітей з порушеннями мовлення, зору та слуху. Для організації навчально-виховної діяльності викладачі підготували адаптований для сприйняття відеоматеріал із сурдоперекладом, титри для самостійного прочитання, пам'ятки із використання шрифту Брайля.

ВІЗНАННЯ

Географічний Олімп Артура

Артур Бедрак, учень Хмельницького навчально-виховного об'єднання №5 імені Сергія Сфремова, став бронзовим призером міжнародної олімпіади з географії.

У міжнародних інтелектуальних змаганнях взяла участь учнівська молодь із 29-х країн світу. Це – Естонія, Індонезія, Італія, Іспанія, Литва, Німеччина, Румунія, СШАмерики та інші. До складу команди юних українських географів увійшло п'ять десятикласників, серед них – хмельницький школяр. Наші посланці вибороли третє місце і стали бронзовим призером.

Шлях Артура до підкорення олімпійської вершини такого рівня не випадковий. За свої 16 років він був учасником і призером численних конкурсів та олімпіад. Наполеглива праця, задоволення від щоденного пізнання основ наук, багатогранність інтересів, використання будь-яких можливостей випробувати свої знання і вміння – це далеко не повний перелік складових успіху Артура. А ще він – порядна, чуйна, відповідальна людина. Щиро дякує своїм учителям, які на уроках розкривають перед ним світ наук, своїм рідним, які завжди поряд, підтримують у труднощах, гордяться його успіхами.

Особлива вдячність від Артура Галині Дмитрівні Чабан – учительці географії, яка ще з восьмого класу розпізнала обдарованого й старанного учня, зацікавленого географією. Такий тандем увінчався успіхом. У житті юнака саме географія на сьогодні засяла переможною зіркою його

творчих досягнень.

Освітня Хмельниччина приєднується до вітань на адресу Артура Бедрака та його вчительки географії Чабан Галині Дмитрівні, яка отримала гідну нагороду за свою працю – Указом Президента України їй присвоєно почесне звання «Заслужений вчитель України».

реформа

Заочників не буде?

Кабінет Міністрів запропонував на розгляд Верховної Ради законопроект про реформу вищої освіти в Україні, яка передбачає скасування заочної форми навчання у вишах.

У Міністерстві освіти і науки очікують, що закон може вступити в дію з наступного навчального року, повідомив заступник міністра Михайло Винницький.

"Новації стосуватимуться лише студентів, які вступають на навчання у 2024 році. Хто розпочав навчання раніше, має його завершити за тією формою навчання, на якій вони навчалися", – зазначив Винницький.

Документ має "оптимізувати вищу освіту в Україні й наблизити її до європейських стандартів".

Пропонується дозволити здобувачам вищої освіти, зокрема: самостійно регулювати термін навчання; обрати спеціальність під час навчання; навчатися дистанційно.

зустріч

Таємниці від Ольги Саліпи

Восьмикласники разом із класним керівником Кіт Г.Р. та бібліотекарем Лавренчук Т.М. Хмельницького НВК №6 відвідали обласний літературний музей, де зустрілися з письменницею Ольгою Саліпою, яка презентувала книгу "Скарби. Таємниці замку-корабля" (роману для підлітків). Під час презентації авторка розповіла про основні сюжетні лінії, а також про власні прогнози щодо творчості. Зустріч пройшла в дуже теплій атмосфері. Усі бажаючі мали змогу придбати книгу та отримати автограф письменниці.

Ліс манить з дитинства

Понад 40 учнівських лісництв працює у Подільському краї. Переважна частина на Хмельниччині – 32. Загалом навчаються лісівничій справі орієнтовно 1300 дітей.

Учнівські лісництва – це традиційна та дієва форма залучення молоді до охорони природи. Лісівники навчають дітей любити зелені насадження, знати їх особливості та вміти за ними доглядати. Школярі облаштовують класи, де проводять досліді, відкривають музеї, екологічні стежки.

Діти під керівництвом наставників заготовляють лісове насіння, вирощують сіянці, висаджують майбутні дерева, створюють власні парки та сквери, піклуються про птахів, звірів і мурах.

Також юні лісоводи займаються науково-дослідницькою роботою з вивчення біологічних особливостей лісових дерев і чагарників, трав'янистих рослин, представників тваринного світу,

рідкісних та зникаючих видів, занесених до Червоної книги України, проводять моніторинг стану лісових насаджень та різні експерименти.

А ще вихованці волонтерять. Наприклад, учні Самчиківського учнівського лісництва Старокостянтинівської філії на заняттях та під час перерв між уроками плетуть маскувальні сітки, роблять окопні свічки і передають українським військовим. А вихованці Пліщинського лісництва, що у Шепетівській філії, уже тричі перемогли на Всеукраїнському зльоті шкільних лісництв.

«Робота в учнівському лісництві мотивує дітей до вибору майбутньої професії. Чимало наших випускників працюють у лісовій сфері. А нашій галузі неабияк потрібні професіонали», – наголошують лісівники.

Засідання біологічної студії

На базі Хмельницького ОІППО відбулося чергове засідання біологічної студії для вчителів природничої освітньої галузі (координатор Мирна Л.А., методист біології та екології). Йшлося про збереження біотичного і ландшафтного різноманіття, сучасні тенденції та шляхи пошуку нових стратегій, способів, методів роботи з учнями.

Осміслення сучасної екологічної кризи в світі та Україні, зокрема, спонукають освітян шукати нові підходи до формування у школярів екологічної компетентності, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил

природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів.

«Від дій рф під загрозою знищення сьогодні 2,5 млн. га природоохоронної мережі Європи. Це 160 об'єктів Смарагдової мережі-території існування видів і оселищ, що охороняються на європейському рівні. Ще 17 Рамсарських об'єктів площею 627, 3 тис. га водно-болотних угідь, що мають міжнародне значення. Загалом від дій агресора в небезпеці залишаються 20% площ усіх заповідних територій України. Майже 3 млн. га лісу в Україні були охоплені війною» (Руслан Стрілець, Міністр захисту довкілля та при-

родних ресурсів України).

Ключове питання засідання студії розкрила Казімірова Л.П., доцентка кафедри екології та біологічної освіти Хмельницького національного університету, кандидатка біологічних наук. Людмила Павлівна акцентувала увагу на важливості екосистемного підходу в збереженні біотичного та ландшафтного різноманіття, ознайомила вчителів із сучасними трендами в екології – екосистемними послугами, зосередила увагу на цінностях природи та важливості використання в освітньому процесі інформації про Цілі сталого розвитку.

урок

Про мужність – із перших уст

У Плесенській гімназії проведено уроки мужності «Герої рідного краю». Відбулась зворушлива зустріч із захисниками-односельчанами, які дають відсіч російській агресії, захищають територіальну цілісність нашої держави.

Учні цікавились чи надходять захисникам їхні малюнки, яку приносять користь сплетені маскувальні сітки. Мали можливість також поставити питання і з перших уст дізнатися про позивні військових, про наступ та оборону, про військову медицину, про біль втрати побратимів...

Учні 8-9 класів започаткували традицію – збирати побажання від героїв-захисників на прапор, який вони зберігатимуть у класі. На згадку про зустріч вони також подарували військовим обереги з найщирішими побажаннями.

безпека

Знати і діяти

На Хмельниччині у селі Сутківці відчинив двері Клас безпеки – рятувальна, піротехнічна та правоохоронна справи, а також надання домедичної допомоги стануть острівцем знань для школярів. Тут діти вивчатимуть загрози, які можуть чатувати на них удома чи деінде, а кваліфіковані наставники розповідатимуть, як уникнути небезпеки у побуті з вогнем та як діяти у разі потреби. Знання найрізноманітніші, наприклад,

як не спровокувати пожежу у власній кухні під час приготування їжі і аж до хімічної та радіаційної загрози.

У поміч викладачам наочні матеріали – на стінах постери із застереженнями, на партах навчальна література від ЮНІСЕФ. Як діяти під час виявлення вибухонебезпечного предмета та чому ця фатальна знахідка несе по собі смерть – здавалося усе зрозуміло, проте підлітковий вік вимагає екстриму й інколи елементарні знання, озвучені батьками, проходять повз. Натомість, коли така пересторога стає базовою у школі з вуст рятувальників – знання дають свої плоди у житті. Саме тому Клас безпеки у навчальних закладах – це необхідність та запорука гарантій життя учням і студентам.

Знати, розуміти, пам'ятати – це як табличка множення, вивчив раз – користуєшся усе життя, і тоді безпека стає невідмінною складовою життя.

профтехосвіта

Автівки для захисників

Упродовж року учні та майстри Вищого професійного училища № 11 м. Хмельницького капітально відремонтували вже другу автівку для захисників.

Перший позашляховик колектив закладу передав поліцейським у травні. Нещодавно спецпризначенці отримали ще одне капітально відновлене авто зі спеціально виготовленою установкою для кулемета.

книголюби

Поповнюють фонди

Завдяки рішення Хмельницької міської ради шкільні бібліотеки громади отримують нові книги на суму 3,9 мільйона гривень. А це – твори улюблених дитячих авторів, книги зі шкільної програми, а також різноманітні енциклопедії, довідники, словники. Школярі отримали доступ до нової сучасної української та світової літератури, яка допоможе їм у навчанні та сприятиме інтелектуальному розвитку.

рідний край

Вивчаємо історію міста

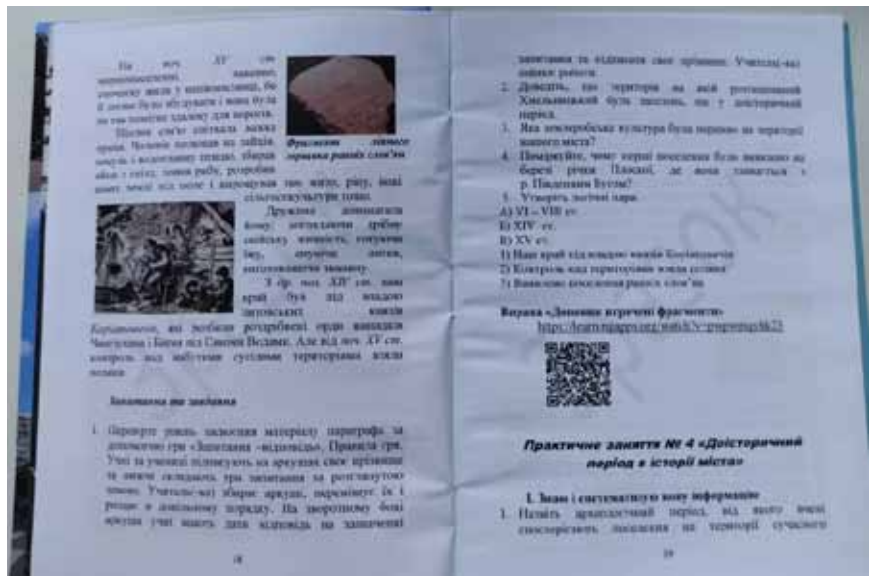
У Хмельницькому презентували перший підручник з вивчення історії міста. Вже цього року за підручником навчатимуться учні старших класів у межах курсу історії України, а наступного року "Хмельницькознавство" стане окремим предметом у школах громади.

Задум створити посібник, у якому буде висвітлена історія Хмельницького від найдавніших часів до сьогодні, і який би відповідав потребам як учнів, так і вчителів, виник ще у 2021 році. Проте через велику війну робота над ним не розпочалася. Торік ідею почали втілювати місцеві краєзнавці, науковці, історики, педагоги та художники. Автором – упорядником виступила головна спеціалістка відділу позашкільної освіти та виховної роботи департаменту освіти і науки Хмельницької міської ради Наталія Камінська.

Поки що друком вийшло чотири примірники. У тираж підручник запуснуть після того, як його затвердить МОНУ. Відтак надрукувати і забезпечити ними усі навчальні заклади планують до початку наступного навчального року.

"Протягом цього навчального року посібник будуть апробувати педагоги на уроках історії України. Після того, як Міністерство освіти і науки затвердить цю книгу і дисципліну, наступного навчального року її викладатимуть як окремий предмет. Наразі школярі вивчатимуть історію міста за електронною версією підручника, для того, щоб його апробувати", — розповіла в.о. директора департаменту Ольга Кшановська.

Кошти на втілення цього проекту спрямовані з міського бюджету.

"Прекрасне відчуття, коли мрія стає реальністю. Дякую всій команді авторів за чудову роботу! Книга має не лише теоретичну інформацію, але і практичні вправи, матеріали для дискусій, посилення на мультимедійні матеріали. Курс "Хмельницькознавство" вивчатимемо у 8-9-х класах. Підручник для 8-го вже готовий, для 9-го — у роботі. Я впевнений, що любов до України розпочинається з любові до малої батьківщини. Можна казати багато пафосних слів про необхідність виховання цього почуття змалку. Але скажу головне: щоби любити, потрібно знати. Наше місто

багате історією і цікавими постатями. Ми маємо чим пишатися і знати про це має кожен школяр!", — зазначив міський голова Олександр Симчишин.

Наразі триває робота над підручником для учнів 9-го класу, де висвітлюватимуться події від XX століття і донині. Okремим розділом будуть подані події російсько-української війни, з акцентом на подвиги наших Героїв, у тому числі тих, хто має звання Почесного громадянина громади.

Ольга СЕРГЄЄВА.

Маркер нашої ідентичності

Розмова з Уповноваженим із захисту державної мови Тарасом КРЕМІНЕМ

Війна прискорила процес дерусифікації

— Тарасе Дмитровичу, другий рік поспіль зустрічаємо День української писемності та мови, на жаль, за умов війни. Суспільство, здається, виробило новий погляд на використання рідної мови, її повсюдне застосування — у всіх без винятку сферах життєдіяльності. Чому, на вашу думку, саме зараз стався такий тектонічний злам?

— Повномасштабне вторгнення кардинально змінило мовну ситуацію в Україні, стало каталізатором ціннісної трансформації українців, адже відбулося переосмислення свого культурного коріння і національної ідентичності.

Прийшло розуміння, що рідна мова виконує не лише комунікативну функцію, а й націєтворчу. І сьогодні підтримка української як єдиної державної в усіх сферах суспільного життя безпрецедентна за всі роки незалежності.

Саме мовний кордон чітко вказав на ворога і нагадав: українська як

один з найголовніших маркерів нашої ідентичності, — основа національної безпеки та української державності. З початком повномасштабного вторгнення весь світ побачив, що мовне питання у цій війні довгий час недооцінювалось. Українська — одна з головних цілей путіна.

Після 24 лютого 2022-го рідна мова стала нашою справжньою лінією оборони і спротиву. Українці масово почали відмовлятися від мови агресора, деокуповуючи свій мовний простір. Війна прискорила процес дерусифікації та унеможливила подальше просування будь-яких проросійських наративів. Українська, відвоюовуючи свої позиції, впевнено пішла у свій вирішальний контрнаступ: нині цивілізований світ розуміє, що фронт боротьби за Україну — це і фронт утвердження державної мови.

— Днями ви провели круглий стіл, на який запросили багатьох державних очільників. Які основні меседжі цього важливого заходу?

— Наш круглий стіл «Функціонування української мови як державної: проблеми імплементації та удосконалення законодавства» присвячений Дню української писемності та мови, який Україна вперше відзначає 27 жовтня.

Ми говорили про мовний закон, один з найголовніших законодавчих актів країни, який був ухвалений в 2019 році і вдало реалізував уже сім хвиль імплементацій. Про те, що в умовах воєнного стану цей документ є ключовим, а рівень його виконання має бути максимально високим.

Але, незважаючи на те, що всі чинні норми щодо порядку застосування державної мови зараз працюють на всіх теренах України, за винятком окупованих територій, — практика застосування окремих норм мовного закону виявила низку проблем. Вони стосуються сфери телебачення, Інтернету, освіти тощо. Крім того, є питання щодо забезпечення перекладу та опублікування державною мовою міжнародних договорів України, а також опрацювання і утвердження стандартів української мови, розробки та затвердження правничої і медичної термінології.

Говорили і про необхідні кроки на шляху імплементації та вдосконалення мовного закону. Зокрема, про невідкладність затвердження Державної програми розвитку й забезпечення функціонування української мови як державної, яка має передбачати державні та комунальні безоплатні курси з вивчення української мови; підготовку української мови та мовних інституцій до вступу України до ЄС.

Головна мета диктанту — єднання

— Радіодиктант національної єдності уже став традиційним. Як зросло його суспільне значення за останні два роки?

актуальна тема

Маркер нашої ідентичності

— Головна мета диктанту — єднання, єднання всіх українців і в Україні, й поза її межами. Від початку повномасштабного вторгнення мільйони наших співвітчизників змушені були виїхати за кордон. Долучаючись із Польщі, Німеччини, Великої Британії, Бельгії, Франції, Америки, Бразилії до написання радіодиктанту національної єдності, всі вони стають частиною великого загальнонаціонального дійства. І цей зв'язок з Україною є дуже важливим.

Диктант також відіграє важливу роль у залученні школярів і студентів до величного світу української мови. Після написання ви можете самостійно перевірити помилки чи надіслати листа для перевірки на адресу Українського радіо. Але всі розуміємо, що це не головне. Головне — участь. Радіодиктант писатиметься за шкільними партами, в чиновницьких кабінетах, у лікарнях, у посольствах України по всьому світу, в окопах у зоні ведення бойових дій... Очевидно, що серед написантів буде і багато іноземців, які, виявляючи солідарність з українським народом, почали вивчати мову Героїв. Готовність долучитися до спільного — це повага до нашої мови й культури.

— Ви повернулися з міжнародного форуму, який відбувався у Словенії... Будь ласка, розкажіть про цей захід і загалом діяльність Уповноваженого у аспекті міжнародної співпраці...

— 11-113 жовтня я брав участь у роботі 20-ї Генеральної асамблеї Європейської федерації національних мовних інституцій (EFNIL), що відбулася в Любляні.

Минулого року, за моєї ініціативи, на позачерговому засіданні Генеральної асамблеї EFNIL, яка об'єднує національні мовні інституції країн — членів ЄС, одноголосно ухвалено рішення про надання Україні статусу асоційованого члена. Членство України в EFNIL — один із чинників незворотності руху нашої держави до стандартів європейської спільно-

ти, можливість для популяризації та вивчення української як майбутньої мови Європейського Союзу, для обміну досвідом та кращими мовними практиками. Для нас дуже важливо бути в європейській сім'ї, де визнають цінність національних мов.

Уже другий рік поспіль інформую європейських партнерів про злочини, які вчиняє росія щодо громадян України від початку повномасштабного вторгнення в контексті дискримінаційних дій окупантів проти українців за мовною ознакою. Впродовж 2022-2023 років ми підготували 14 англomовних дайджестів «Стоп-лінгвоцид», у яких висвітлюємо факти лінгвоциду української мови на тимчасово окупованих територіях. Ми доносили важливість тиску і санкцій на країну-терориста.

Працюючи в напрямку посилення взаємодії з закордонними українцями, перебуваю на постійному зв'язку зі Світовим Конгресом Українців. Українські школи за кордоном потребують підтримки, зокрема щодо вивчення української мови.

Уже зараз маємо напрацьовувати стратегію реінтеграції закордонних українців, а також дати можливість проходити сертифікацію на рівень володіння державною мовою для викладачів українських освітніх закладів за рубежом.

— Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики Верховної Ради України одноголосно підтримав розроблений Мінкультром проєкт Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року. Що це означає на практиці?

— До слова, ця програма мала з'явитися ще 2020 року, як це передбачено законом про державну мову. Однак у попередні роки з боку профільного МКІП (Міністерство культури

та інформполітики) в питаннях формування та реалізації державної мовної політики, імплементації мовного закону бракувало лідерства. Сподіваюся, що зараз усе зміниться і МКІП таки представить програму.

Питання затвердження Державної цільової програми, яка підкріплена дієвим фінансовим ресурсом, є одним із ключових пріоритетів. Адже це питання державного розвитку і державних перспектив, це про нашу обороноздатність, про нашу боротьбу з наслідками зросійщення. Українська повинна не тільки бути захищеною, а й мати відповідні умови для свого розвитку й забезпечення функціонування в усіх сферах суспільного життя, визначених законом. Державна мовна програма зміцнить статус української, а також дасть можливість створити дієві механізми її захисту й розвитку. Вона передбачатиме створення розгалуженої мережі доступних безплатних державних та комунальних курсів із вивчення української мови, підтримку в опануванні української мови за кордоном, виготовлення якісного україномовного контенту.

У межах державної програми також буде реалізовано низку спецпроєктів, серед яких подолання наслідків лінгвоциду української мови та заходи з відновлення функціонування державної мови на деокупованих територіях.

Перші ознаки лінгвоциду з'явилися 2014-го...

— Ця війна принесла у життя українців і такий страшний негатив, як лінгвоцид. Що можна йому протиставити?

— Лінгвоцид — один із найбільших ризиків у гуманітарній сфері, пов'язаних із російською агресією, яка триває вже десятиї рік.

→ 12 ст.

Маркер нашої ідентичності

Перші ознаки лінгвоциду з'явилися 2014-го, з незаконною окупацією Криму, а також частин Донецької та Луганської областей. Ще в 2021 році ми оприлюднили огляд щодо обмеження функціонування державної мови на тимчасово окупованих територіях України та говорили про катастрофічні наслідки русифікації.

Після початку повномасштабного вторгнення кремлівська людиноненависницька ідеологія «рузського міра», використовуючи пропагандистську тезу про так званий захист російськомовних, з новою силою розпочала наступ на українську мову. З прямої вказівки путіна на тимчасово окупованих територіях відбувається цілеспрямоване нищення та витіснення української мови як визначальної ознаки української нації. Лінгвоцид охопив усі сфери суспільного життя, але найбільше постраждала освітня сфера.

Починаючи з 24 лютого 2022 року, ми фіксуємо всі факти лінгвоциду на тимчасово окупованих територіях і тісно комунікуємо з правоохоронними органами та правозахисними організаціями по кожному з таких епізодів.

Що ми можемо цьому протиставити? По-перше, злочин має бути належним чином задокументований. Аби у майбутньому і окупант, і колаборант, причетний до звуження сфери функціонування української мови, понесли покарання. Ідеться й про тих, хто віддавав злочинні накази, а також про тих, хто їх безпосередньо виконував.

По-друге, аби притягнути винних у злочині лінгвоциду до міжнародної відповідальності, маємо для початку впровадити зміни до чинного українського законодавства — внести до Кримінального кодексу України положення про відповідальність за злочини лінгвоциду.

По-третє, вже зараз маємо працювати над заходами з відновлення функціонування державної мови на деокупованих територіях. Так, на всіх деокупованих територіях України повинні діяти програми розвитку української мови. В цьому аспекті хотів би акцентувати увагу на прикладі Херсонщини, де 24 громади розробили та

затвердили місцеві мовні програми. Цікаво, що в цьому списку є громади, які досі перебувають під окупацією. Ухвалення мовних програм на цих територіях — це робота на випередження. Влада визначила пріоритетні завдання і вже готується забезпечити мовні потреби наших громадян: організувати безоплатні мовні курси, поповнити бібліотечні фонди, розпочати процес дерусифікації громадського простору, підготувати освітянський десант для роботи на цих територіях.

— **Вивіски недержавною мовою: це просто недалекоглядність, дивна мода чи щось інше?**

— Можна сказати, що все разом. Це і про недалекоглядність, і про загравання окремих представників бізнесу на «мовній темі». Застосування недержавної мови у вивісках — це ознака відсутності державних поглядів та елементарної культури.

З метою створення умов для належного захисту прав громадян на отримання інформації державною мовою неодноразово звертався до міських голів низки населених пунктів, в яких були зафіксовані порушення мовного законодавства при розміщенні зовнішньої реклами та вивісок, з вимогою їх усунення. За моїми зверненнями в Харкові, Миколаєві, Одесі, Ужгороді, Чернігові триває робота з демонтажу вивісок і зовнішньої реклами, виконаних лише недержавною мовою.

— **Регіональна мовна політика на тлі підготовки нашої держави до вступу до ЄС. Які тут відбуваються процеси?**

— На шляху до євроінтеграції ми продовжуємо удосконалювати українське законодавство щодо сприяння розвитку мовної самобутності всіх корінних народів

і представників національних меншин України. Так, із липня 2021-го в нас діє Закон «Про корінні народи України», а з липня 2023-го набрав чинності Закон «Про національні меншини (спільноти) України». Ці документи спрямовані на реалізацію прав та свобод осіб, які належать до корінних народів і національних меншин, надають надійні гарантії розвитку інших мов, застосовуючи принципи і стандарти Європейського Союзу.

Під час підготовки до ухвалення закону про нацменшини були враховані мої пропозиції, завдяки чому вдалося ухвалити такий документ, що створює нові можливості для застосування мов національних меншин, але при цьому не звужує сферу функціонування державної. Впевнений: українці, глибоко усвідомивши значення рідної мови, у своїй державі не допустять жодних утисків інших мов.

— **На завершення: що Уповноважений вважає Перемогою в інституції, яку очолює?**

— За 2021 рік секретаріатом Уповноваженого зареєстровано і опрацьовано 3574 звернень щодо порушення мовного закону, в 2022-му — 2846. За 9 місяців 2023-го на нашу адресу вже надійшло 3015 звернень. Очевидно, що до кінця року будемо мати приблизно 4000. Проте ця цифра не свідчить про негативну тенденцію. Кількість звернень — це не тільки про порушення, а й про сумлінність громадян у обстоюванні своїх мовних прав, про усвідомлення ролі української мови у боротьбі з агресором. Сподіваюсь, що ті мовні зміни, які зараз відбуваються в країні, остаточно знімуть із порядку денного мовне питання — назавжди зникне наратив про «какаязразніца».

І судитися з Уповноваженим щодо оскарження рішення про накладання штрафу за порушення мовного закону, що відбувається і зараз, в умовах воєнного стану, буде поза нормою моралі.

Мовний фронт — не поле для баталії, а нові можливості для національного єднання й утвердження наших цінностей. Саме тому особисту Перемогу вбачаю у єднанні якомога більшої кількості українців навколо державної мови.

**Розмовляє
Василь НИТКА.**

гарт

Стежками борні і звитяги

На Хмельниччині провели щорічний обласний пластовий змаг-похід "Мужність". Цьогоріч змагання відбулись уже вчетверте і проходили на території Меджибожа та його околиць.

Метою змагань є популяризація здорового способу життя, ознайомлення з туристичними маршрутами області, розвиток пішого мандрівництва та пластового руху. Що ж до початкового задуму, "Мужність" присвячено вшануванню борців за незалежність країни від історичних часів до сьогодення, – розповідають організатори змагу.

Загалом було заплановано два маршрути для початківців у мандрівництві на 16 км та для професіоналів на 26 км. По маршруту були розставлені контрольні пункти, які командам потрібно було відшукати, маючи мапу з маршрутом та фотографії.

Цьогорічна "Мужність" була присвячена Роману Бузинському, який брав участь у змаганнях у 2021 році та привів свою команду до перемоги, але у 2022 році загинув на війні.

Загалом змаг зібрав 100

пластунів та усіх охочих з Хмельницького, Кам'янця-Подільського, Шепетівки та Старокостянтинова. І кожен зміг позмагатися у своїй категорії.

Ірина КОШЕЛОВА.

успіх

Із першої спроби

Нещодавно у грецькому місті Херсонісос відбувся чемпіонат світу з тенісу серед спортсменів-юніорів з вадами слуху. Хмельничанка Єва Флерко, яка входила до складу збірної України, здобула "золото" в категорії "Поодинокий розряд" серед юніорок до 18 років.

Голова обласної ради Віолета Лабазюк зустрілася з чемпіонкою, привітала її з перемогою, вручила нагрудний знак "За державницьку позицію" та Подяку обласної ради за примноження спортивної слави держави й області.

У змаганнях з Євою Флерко зішлись вісім учасниць-юніорок із п'яти країн: Австралії, Німеччини, Греції, України і Японії. У фінальному поєдинку наша спортсменка здобула перемогу над представницею Японії Сугімото Чіаї. Для Єви – це перша участь у фінальних змаганнях на міжнародному рівні і перша золота нагорода.

Ще одну медаль найвищої проби та «срібло» наша спортсменка здобула у парних категоріях змагань разом з іншими учасниками чемпіонату.

духовність

«Музичний ерудит»

Для учнів Старокостянтинівської дитячої музичної школи імені М.Кондратюка проведено музично-теоретичний конкурс "Музичний ерудит". Творчі змагання відбувались між двома командами, учасники яких проявили не лише свої індивідуальні якості, а й пройнялися колективним духом. Тож і свято для них стало гарною можливістю поділитися своїми досягненнями та потішитися успіхам інших.

«Музичний ерудит» – це щорічний конкурс творчості, який насичений експериментами, побудований на міцних знаннях з теорії, - розпочала творчий захід організатор і ведуча музично-пізнавального концерту Тетяна Войт-

ко, викладачка теоретичних дисциплін мистецької школи «Музична школа імені Миколи Кондратюка».

Під час конкурсу були представлені незвичні та креативні форми навчання і цікаві музичні інструменти (шейкери, діатонічні дзвіночки, чаймбари), які допомагають розвивати креативне мислення вихованців закладу.

Учні музичної школи: Мінгалеєва Ксенія (клас викладача Олени Лисенко Олени), Панамарчук Глафіра (клас викладача Світлани Маковій), Городельська Евеліна (клас викладача Олени Свиридовської), Первак Любомир (клас викладача Віталія Войтка) та інструментальний ансамбль

у складі Похило Олександра, Змитровича Михайла, Мельничука –Ножки Володи, Березина Арсенія, Малогловець Оксани (ударні інструменти), Капустинської Світлани (фортепіано), клас викладача Муляра Олександра перетворили

конкурс зі знань у святковий концерт.

Учасники «Музичного ерудиту» отримали призи від управління культурної політики і ресурсів та «Карітас – Старокостянтинів».